

Maahanmuuttajataustaisten LASTEN KOTOUTUMISTA tuettava kokonaisvaltaisesti

Kotoutuminen edellyttää muutakin kuin kielitaitoa

Kotoutuminen ei riipu pelkästään kielitaidosta. Oppimisen tuki, psyykkinen hyvinvointi, osallisuus, syrjimättömyys ja perheiden osallistuminen ovat kaikki keskeisiä onnistuneen kotoutumisen edellytyksiä.

Tutkimushavainnot

Maahanmuuttajataustaisten lasten koulutie on keskivertoa haasteellisempi

OECD-maiden välinen vertailu osoittaa, että Suomessa maahanmuuttotataustaisten oppilaiden osaamisero kantaväestöön on merkittävä. Samaan aikaan maahanmuuttotataustaiset lapset kohtaavat myös muita useammin kiusaamista ja syrjivää kohtelua.

Kielenoppimisen tukea on vahvistettu, mutta se ei yksin riitä

Tutkimusten mukaan oppimiseen vaikuttavat kielellisten valmiuksien lisäksi psyykkinen hyvinvointi, kokemus yhteisöön kuulumisesta, syrjimättömyys sekä perheiden osallistuminen kouluyhteisöön.

Kotoutuminen edellyttää muutakin kuin kielitaitoa

Maahanmuuttotataustaisten lasten koulumenestys ja kotoutuminen eivät riipu pelkästään kielitaidosta. Tutkimusten mukaan oppimiseen vaikuttavat myös psyykkinen hyvinvointi, kokemus yhteisöön kuulumisesta, syrjimättömyys sekä perheiden osallistuminen kouluyhteisöön.

Kaikilla lapsilla ei ole samanlaisia tuen tarpeita

Valmistavan opetuksen ryhmissä opiskelee hyvin erilaisista taustoista tulevia lapsia. Osa on työpö-
räisesti Suomeen muuttaneiden perheiden lapsia,
osa taas pakolais- ja sotataustaisia lapsia, joilla
voi olla traumaattisia kokemuksia tai katkonainen
koulupolku.

Erityisesti pakolaistaustaisilla lapsilla mielenter-
veyden haasteiden riski on muuta väestöä suurem-
pi, ja psyykinen hyvinvointi on vahvasti yhteydessä
oppimiseen ja koulumenestykseen.

Koulujen käytännöt eivät ole yhtenäisiä

Tutkimusten mukaan myös koulujen käytännöis-
sä on merkittäviä eroja. Suomi toisena kielenä
(S2) -oppimäärän käytännöissä on kunnittaisia ja
koulukohtaisia vaihteluita, jotka voivat heikentää
oppilaiden yhdenvertaisuutta.

Suosituks

1. Valmistavan opetuksen lisävuoden päätökset tulee tehdä moniammatillisesti.

Jos oppilas ei ensimmäisen valmistavan opetuksen vuoden aikana saavuta riittäviä kielellisiä
valmiuksia, tulee selvittää myös mahdolliset oppimisvaikeudet, traumakokemukset ja
mielenterveyden haasteet. Päätöksentekoon tulee osallistua opettajien lisäksi oppilashuollon
asiantuntija (koulupsykologi, koulukuraattori).

2. S2-opetuksen ja valmistavan opetuksen käytäntöjä tulee yhdenmukaistaa valtakunnallisesti.

Oppilaiden kielitaidon, oppimisvalmiuksien ja tuen tarpeiden arvioinnin tulee perustua
yhteisiin kriteereihin riippumatta asuinpaikasta. Oppilaan mahdollisuutta siirtyä S2-
oppimäärästä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään tulee arvioida säännöllisesti hänen
kielitaitonsa perusteella.

3. Syrjivän kiusaamisen ehkäisyyn on panostettava nykyistä vahvemmin.

Koulujen tulee lisätä eri taustoista tulevien oppilaiden välistä yhteistyötä, vahvistaa turvallista
kouluilmapiiriä ja puuttua ennakkoluuloihin sekä syrjivään kiusaamiseen systemaattisesti.

4. Maahanmuuttotustaisten vanhempien osallistumista kouluyhteisöön tulee tukea.

Vanhempien osallistuminen koulun toimintaan edistää lasten integroitumista
ja koulumenestystä. Koulujen sekä muiden vanhempien tulee madaltaa
maahanmuuttajataustaisten vanhempien osallistumisen yhteisiin tapahtumiin.

Lisätietoja:

- valmistava opetus,
professori Kirsi Peltonen, kirsi.peltonen@utu.fi
- suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2) -opetuksesta
professori Elina Kilpi-Jakonen, elina.kilpi-jakonen@utu.fi, p. 044 274 6613
- koulukiusaaminen,
professori Christina Salmivalli, christina.salmivalli@utu.fi, 040 099 5473

INVEST on Turun yliopiston ja Terveiden ja hyvinvoinnin
laitoksen yhteinen tutkimuskeskus ja Suomen Akatemian
lippulaiva. INVESTissä on Suomelle luotu tasa-arvoisempi,
ennakoivampi ja taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävämpi
hyvinvointivaltiomalli, joka pohjautuu keskuksessa tehtä-
vään huippututkimukseen.

